

III. Дом и двор, IV. Деревня, V. Поле, луг, VI. Окружающая природа и животный мир, VII. Социум), který je doplněn o dokladový materiál. Zvláštní pozornost je věnována astronomům severních oblastí Ruska, mj. i sibiřským, která jsou spojena s obrazem zvířat, nejčastěji s medvědem, losem, sobem aj. Obsahem druhé přílohy je **dotazník pro sběr ruských lidových astronom** (s. 261–270), v němž je vyložena metodika sběru lidových astronom. Tu používají řadu let účastníci jekatěrinburských toponomastických expedic na ruském Severu a na Urale, které tradičně organizuje katedra ruského jazyka a obecné jazykovědy Uralské státní univerzity. Knihu uzavírá přehled pramenů a literatury a rejstřík ruských astronom.

Recenzované dílo je prvním slovníkem ruských lidových astronom. Je užitečné tím spíše, že astronomy často chybějí v ruských nářečních slovnících, neboť se – právem – řadí k vlastním jménům. Slovník je cenný také proto, že uvádí dosud nepublikovaný nářeční materiál z toponomastických expedic, který je uložen na pracovišti prof. Rutové.⁶

Ilona Janyšková

Nová koncepcia univerzitného vzdelávania prekladateľov a tlmočníkov na Slovensku. Zborník z vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou *Preklad a tlmočenie v kontexte zjednotenej Európy* (Nitra, 23. marca 2010). Nitra: UKF, 2010. 210 s.

Zborník *Nová koncepcia univerzitného vzdelávania prekladateľov a tlmočníkov na Slovensku* je jedným z publikačných výstupov v treťom roku riešenia projektu KEGA č.3/6483/08 *Nová koncepcia univerzitného vzdelávania prekladateľov a tlmočníkov na Slovensku* (preklad a tlmočenie v reláciách zjednotenej Európy a internacionalizačných procesov). Táto publikácia obsahuje príspevky riešiteľského kolektívu projektu a ďalších translatológov z FF UKF v Nitre, ako aj prizvaných odborníkov z oblasti translatológie (UK Bratislava, UMB Banská Bystrica, PU Prešov, Tverská štátna univerzita – RF), ktoré boli prezentované na vedeckom seminári s medzinárodnou účasťou *Preklad a tlmočenie v kontexte zjednotenej Európy* na FF UKF v Nitre dňa 23. marca 2010. Zborník sa delí na dve časti: 1. Koncepcia prípravy prekladateľov a tlmočníkov na Slovensku; 2. Didaktika prekladu a tlmočenia – čiastkové problémy.

V prvej časti zborníka sa prezentujú príspevky riešiteľov projektu a zástupcov slovenských univerzít A. Keníža (UK Bratislava), A. Valcerovej, J. Šipka (PU Prešov), V. Biloveského (UMB Banská Bystrica); E. Dekanovej, E. Gromovej, D. Müglovej, S. Kondelovej, B. Ďuračkovej, M. Dvoreckého (všetci z UKF Nitra). Súčasne aj A. Shtyrovej z Ruskej federácie.

V druhej časti zborníka nachádzame príspevky účastníkov seminára, ktoré reflektujú čiastkové didaktické otázky prekladu a tlmočenia na VŠ (A. Červeňáka, N. Muránskej,

⁶ Астрономическая картотека Топонимической экспедиции Уральского университета, кафедры русского языка и общего языкознания Уральского университета, Екатеринбург.

J. Opalkovej, J. Štefčíka, M. Vanča, O. Wrede, ako aj doktorandiek prekladateľstva a tlmočníctva na FF UKF v Nitre – Cs. Molnárovej a B. Kráľovej).

V príspevku *Nová koncepcia univerzitného vzdelávania prekladateľov a tlmočníkov na Slovensku* autorky E. Dekanová (editorka zborníka a zároveň vedúca projektu) a E. Gromová obšírne prezentujú podstatu a ciele výskumu projektu KEGA, ktoré sa koncipovali s ohľadom na zmeny kvantitatívnych a kvalitatívnych dimenzií prekladu, napr. konštituovanie prekladu odborných textov ako samostatnej teoretickej disciplíny, nové trendy v didaktike translatológie a pod., a následne jeho výsledky, ktoré boli implementované do tvorby učebných materiálov a publikačnej činnosti riešiteľov projektu s cieľom prispieť k vzdelávaniu prekladateľov a tlmočníkov na Slovensku. Nachádzajú sa medzi nimi monografie, vysokoškolské učebnice a vedecké štúdie. V závere príspevku akcentujú prepojenie celého projektu s Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre preklad, potrebu inovácie štúdia prekladateľstva a tlmočníctva a jeho harmonizáciu v rámci Európy z aspektu lepšieho uplatnenia prekladateľov a tlmočníkov v praxi.

Následne V. Biloveský reflektuje otázky súčasného stavu a metodiky štúdia prekladateľstva a tlmočníctva na UMB v Banskej Bystrici a E. Dekanová v príspevku *Inovácia univerzitného vzdelávania prekladateľov a tlmočníkov na FF UKF v Nitre* podrobne analyzuje problematiku bakalárskeho štúdia prekladateľstva a tlmočníctva.

A. Keníž v príspevku s kontroverzným názvom *Preklad je vždy o tom istom (aj v rámci takzvanej „zjednotenej“ Európy či v rámci „integračných“ procesov)* vyjadruje názor, že nie je potrebné v podstatnej miere meniť univerzitné vzdelávanie prekladateľov a tlmočníkov. Vychádza z premisy, že „preklad z hľadiska metódy, procesu a koncepcie je vždy o tom istom, lebo ak by nebol, už by zrejme nešlo o preklad“. S jeho názorom možno súhlasiť iba čiastočne. Samozrejme, nie je vhodné, ba ani efektívne preberať všetky odporúčania EÚ súvisiace so zmenami vo vzdelávaní prekladateľov na Slovensku. Je potrebné zachovať si svoju národnú špecifiku, neupustiť od dobrých tradícií, ale súčasne inovovať a aktualizovať študijné programy.

Je dôležité, aby absolventi prekladateľstva a tlmočníctva boli pripravení na trhové podmienky, ktoré ich čakajú v prekladateľskej praxi nielen u nás, ale i v zahraničí, pretože trh práce sa internacionalizuje aj v oblasti prekladateľských a tlmočnických služieb. Konkurenčné trhové prostredie sa dotýka aj inštitúcií zabezpečujúcich prekladateľské služby.

D. Múglová v príspevku *Stratégie výučby prekladu a tlmočenia na FF UKF v Nitre* prezentuje priebeh výučby prekladu a tlmočenia na nitrianskej univerzite, pričom do pozornosti dáva najmä učebnú stratégiu *globálnych simulácií* a detailne opisuje ich priebeh v rámci návěku najfrekvencovanejších žánrov tlmočenia: konferenčného, komunitárneho, súdneho či rokovacieho.

Nové obzory filologického výskumu odkrýva J. Sipko v Prešovskom centre excelentnosti na Filozofickej fakulte PU, prostredníctvom audiovizuálneho vybavenia v špecializovaných učebniach. Projekt centra excelentnosti akcentuje päť priorít: lingvo-kulturológiu, preklad a tlmočenie, masmédiá, detskú reč a fonológiu. V zborníku mu výborne sekunduje A. Valcerová, ktorá podrobne hodnotí organizáciu štúdia na Inštitúte prekladateľstva a tlmočníctva FF PU v Prešove.

Aktuálnej problematike translatologického štúdia v kontexte nemecky hovoriacich krajín, Veľkej Británie a Ruska je venovaná záverečná časť prvej polovice zborníka (M. Dvorecký, B. Ďuračková – S. Kondelová, A. Shtyrova).

V druhej časti zborníka autori vo svojich príspevkoch reflektujú aktuálne čiastkové didaktické problémy prekladu a tlmočenia.

Prekladu literárnych textov a jeho úskaliam sú venované príspevky v podaní teoretikov umeleckého prekladu A. Červeňáka a N. Muránskej, v ktorých sa zamýšľajú nad problémom interpretácie umeleckého diela pred samotným prekladom, dôležitosťou oboznámenia sa s okolnosťami vzniku diela a problematikou jeho sprístupnenia cieľovej kultúre.

Ďalšie príspevky v zborníku sú venované sprievodcovskému tlmočeniu (J. Opalková), príprave tlmočníkov a prekladateľov na UKF v Nitre (J. Štefčík, M. Vančo, Cs. Molnárová, O. Wrede). Zaujímavý je príspevok O. Wrede: *Blended-learning ako súčasť výučby prekladu*, v ktorom autorka prezentuje možnosť využitia informačno-komunikačných technológií v procese výučby odborného prekladu v podobe blended-learningu. Táto metóda výučby umožňuje študentom aktívne sa podieľať na tvorbe jednotlivých kurzov a otvára im možnosť vlastnej sebarealizácie. Exkurzom do sveta ruskej ezoterickej literatúry je posledný príspevok v zborníku od autorky B. Kráľovej.

Záverom konštatujeme, že odbornej translatickej komunite sa podarilo v zborníku precizovať a sumarizovať dosiahnuté výsledky výskumu s cieľom zefektívnenia vysokoškolskej prípravy prekladateľov a tlmočníkov a následne aj harmonizácie tohto štúdia nielen v rámci slovenských univerzít, ale aj v európskom kontexte.

Lucia Molnárová

Kredátusová, J. – Opalková, J.: Kontrastívna lexikológia pre prekladateľov (rusistov a ukrajinjstov). Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov 2010, 157 stran, ISBN 978-80-555-0268-7, EAN 9788055502687 (словацькою мовою).

Наприкінці минулого року у видавництві Пряшівського університету вийшла книга **Kontrastívna lexikológia pre prekladateľov (rusistov a ukrajinjstov)**, написана магістром Ярмілою Кредатусовою та доцентом Ярмілою Опалковою, викладачами Філологічного факультету зазначеного університету. Публікація створена в рамках двох проектів: наукового проекту N 1/0250/08 наукового агентства VEGA Міністерства освіти Словацької Республіки та проекту Створення лінгвокультурологічного та перекладацького центру (Vybudovanie lingvokulturologického a prekladateľ'sko-tlmočnického centra) на базі підтримки операційної програми Výskum a vývoj, фінансованої з Європейського фонду регіонального розвитку.

У Вступі до монографічного видання Я. Опалкова зазначає, що воно виникло як реакція на реальні потреби компаративного та контрастивного дослідження в перекладацькій практиці, теорії та дидактиці (див. детальніше с. 9 рецензованої праці).

Архітектоніка зазначеної публікації зумовлена намаганням авторів максимально повно проаналізувати СУТНІСТЬ СЛОВА як основної одиниці лексики та центральної структурно-семантичної одиниці мови в цілому, оскільки різними своїми аспектами воно входить до різних структурних рівнів мовної системи. Саме тому тут відповідно знаходяться 6 розділів, присвячених осмисленню слова та його значеннєвої структури, слову в його системних зв'язках з іншими словами, стилістичному, територіальному та соціальному розшируванню словникового інвентарю,